

Den medeltida staden Dinan och dess slott från 1300-talet lockar många besökare.

MEDELTIDSBORGAR, KORSVIRKESBYAR OCH FÖRTROLLADE SKOGAR Riddarnas Bretagne

Njut av keltiska danser i Dinan, pröva thalassoterapi i Saint-Malo, ta en ostron-picknick i Cancale och utforska den mytomspunna skogen i Brocéliande. Riddarnas och kelternas Bretagne är ett Frankrike som du aldrig har mött förut.

TEXT MADELEINE JOSTEDT ULRICI FOTO BRITANNY TOURISM, ISTOCK, SHUTTERSTOCK

Trakten kring de legendariska badorterna Saint-Malo och Dinard kallas La Côte Émeraude – Smaragdkusten.

Pannkakor är en bretonsk specialitet. Här crêpes Suzette med apelsin och flamberade i Grand Marnier.

Dinan anses vara en av Frankrikes vackraste småstäder. Här finns över 400 k-märkta byggnader, vissa av dem så gamla som från 1200-talet.

”Förvänta dig gudomliga korsvirkesbyar, förtrollade skogar och spektakulära skaldjursodysseer samt crêpes – och väldigt goda kakor”

Para ett vindpinat Skottland med karga Wales, Cornwall, Irland och delar av England så är du på rätt väg. Lägg på lite galliska influenser, mycket smör, en nypa havssalt från Guérande, regn och rusk i lagom dos och så klart en hel del franska. Här spelas det säckpipa – här kallas den för binioù kozh – och ungarna aktar sig för korrigan när de leker i skogen, det som kallas för vättar på andra håll. Bretagne är helt enkelt ett annat Frankrike.

Från Dinard i norr till Nantes i söder väntar drygt 247 mil av kust, flodmynningar, sandstränder, branta klippor, uddar och ett pärlband av små öar. Förvänta dig gudomliga korsvirkesbyar, förtrollade skogar och spektakulära skaldjursodysseer samt crêpes – och väldigt goda kakor.

Själv bekantade jag mig med Bretagne för tjugo år sedan. Några dagar efter studenten drog jag mot vuxenlivets första självständiga sommaräventyr och landade i vad som kändes som en blandning av ”Sagan om ringen” och något ur systrarna Brontës samlade verk. I dag hade jag nog lagt till Hogwarts och

”Game of thrones” – det keltiska arvet genomsyrar det mesta. Gammal som ung vet allt om Damen i sjön, Svärdet i stenen och Riddarna av runda bordet. Den bretonska flaggan, Gwenn ha Du, vajar från vartenda hus med någon form av själv-respekt. 210 000 personer pratar bretonsk, varav 35 000 använder det dagligen. Det är ett stolt folk.

Jag tar plats i min lilla azurblå Renault Mégane och styr kosan i samma riktning som då, västerut från Paris. Några intensiva vintagedagar i jaktmarkerna kring Palais-Royal har satt sina spår, och jag längtar efter hav, kust, skog – och cider. Jag kör drygt 30 mil mot Rennes, Bretagnes huvudstad, där jag tar en sväng på Marché des Lices, en berömd helgmarknad som har lockat gourmeter och hantverksentusiaster sedan 1622. Det är en av de största marknaderna i Frankrike med över 300 stånd, två enorma färskvaruhallar och en ljuvlig bakgrund av medeltida korsvirkeshus och pastell-färgade kafeterrasser.

Vid blomsterhandeln träffar jag på Mélanie Mouraud från Saint-Michel-Chef-Chef utanför Saint-Nazaire. Hon pluggar statsvetenskap vid universitetet i Caen och är liksom jag på väg till Morbihan, en trakt som hon har älskat sedan barnsben. »

Bretagne är känt för sina skaldjur. I Cancale hittar du världens bästa ostron för en spottstyver.

I den mytomspunna skogen Brocéliande finns Guillotin-eken som är nästan tusen år.

Kustleden Le Sentier des Douaniers spänner över 200 mil från Mont-Saint-Michel på nordkusten till Saint-Nazaire i syd.

Belle-Île-en-Mer är Bretagnes största ö och ett populärt turistmål.

Marknaden i medeltidsstaden Josselin hålls varje lördagsmorgon.

”Stora rötter slingrar sig över stigarna, trädkronor växer samman som altargångar mot det okända och solen silas genom grönskan”

– Ett av mina starkaste minnen av barndomens sommarlov är alla skärmflygare som gled fram över himlen ovanför oss i bäcken där vi badade, berättar Mélanie.

Kanotturer i bukten med kompisarna var också populärt, för att utforska småöar och leka upptäcktsresande. Friluftslivet över lag är lika självskrivet i Bretagne som mytologin och mördegkakorna. Och Morbihan, ett av Bretagnes fyra officiella territorier (de andra är det vilda Finistère i väst, det älskliga Côtes-d'Armor i norr och omväxlande Ille-et-Vilaine i nordöst), anses särskilt bra för padelsport.

– Men Bretagne är också lugnet och skönheten på salinen där jag sommarjobbar, fortsätter Mélanie med samma självklarhet som om hon hade berättat om jordgubbsplockning på Öland.

Att det finns gott om saliner, eller saltgårdar, i Bretagne beror på att salt under hundratals år har varit skattefritt här och därmed en central näring för regionen. Än i dag utmärker sig faktiskt Bretagne som den enda delen av Frankrike där man använder saltat smör. Detsamma gäller drycker – här bryggs det cider, inte vin. När hela resten av landet gör på ett sätt gör Bretagne tvärtom – det är på många sätt en charmerande särpling, med omutbar integritet.

Lite lätt däst av min obligatoriska galette-saucisse – en Rennes-specialitet i form av korv i pannkaka – styr jag mot den vidunderliga skogen Brocéliande, världens epicentrum

för keltisk mytologi och mysticism. Här ligger trollkarlen Merlins påstådda grav och Dalen utan återvändo, dit otrogna makar skickas om de har varit på irrfärder. Här finns den bubblande källan Barenton som sägs bota dårar och ge tur i kärlek. En bit därifrån porlar källan till evig ungdom. Man kanske inte måste bestämma sig riktigt än.

Brocéliande är även känd för sin stora artrikedom. 400 olika slags växter och 180 djurarter samsas över det 9 000 hektar stora naturreservatet: trollsländor och salamandrar, grön hackspett, nattskärar, sparvhökar, hjortar och rävar, för att nämna en handfull. I en överrumplande grönska av hundraåriga färgskiftningar lyser marken emellanåt lila av ljung. På andra ställen sticker gyllene ärttörne eller vit ranunkel fram. Stora rötter slingrar sig över stigarna, träd-kronor växer samman som altargångar mot det okända. Solen silas genom grönskan och det spelas akord av fågel-sång som jag sällan har upplevt förut. Dofterna är klara och rena. Jag hukar mig ett slag och funderar över livet och kärleken när sir Lancelot själv plötsligt står där, komplett i skinande rustning och brokig vapensköld. Det gick fort. Men nej – det var visst en utklädd guide. Sådana är det gott om i det punktvis hårdexploaterade Brocéliande.

Nästa morgon fikar jag i den vykortssöta lilla medeltidsstaden Josselin, säte för prinsarna av Rohan sedan 1200-talet. Jag är på väg mot den sydligaste punkten på bretonska

fastlandet och stannar till i Carnac – Europas äldsta stad, känd för sina tusentals megaliter som högs ut av förkeltiska folk för cirka 6 000 år sedan och som lär ha tjänat rituella syften. De är därmed äldre än sina motsvarigheter i engelska Stonehenge och sträcker sig över drygt fyra kvadratkilometer av vildvuxna ängsmarker.

Söder om Carnac tittar sydspetsen av Bretagne och Morbihan fram. Det är den somriga halvön Quiberon, som bäst beskrivs som ett franskt Cape Cod med Côte d'Azur-vibbar. Sandstränder och surfare samsas med mysiga gränder och exklusiva boutique, kaféer och givetvis en mångfald crêperier. Jag slår mig ner på fantastiska Crêperie du Vieux Port och tar en calvadosflamberad äppelcrêpe, spanar in medeltidsslottet Château Turpault på kullen Beg er Lan och andas in djupt till soundtracket av några arga fiskmässar som slåss om en stulen korv. Jag bestämmer mig för att ligga över på den förtjusande ön Belle-île-en-Mer och tar färjan över till hamnen Le Palais. Resan tar drygt 50 minuter och är fullkomligt magisk. Segelbåtar, vindsurfare, jäsande yachter, visst – men sedan blir det stilla, och kvar finns bara jag och den lilaflammande solnedgången.

Nästa dag styr jag siktet mot Pont-Aven, en filmiskt pittoresk konstnärby drygt sex mil väster om Carnac. Jag stannar till i Lorient på vägen för en noisette – den franska motsvarigheten till espresso macchiato – och när Pont-Aven lagom till lunch. Pont-Aven hyste såväl en amerikansk konstnärskoloni på 1860-talet som Paul Gauguin och hans vänner tjugo år senare. Alldeles intill Pension Gloanec, där Gauguin brukade bo, ligger en av byns hela 14 kvarnar, Le Moulin de Rosmadec som i dag lite otippat hyser av en av Frankrikes

mest hyllade gourmetrestauranger. Jag tar plats på verandan och spanar in den lilla blomsterprydda bron över floden Aven. Tidsresan känns inte långt bort när jag avsmakar mina langoustines du Guilvinec, följt av en gudomlig piggvarfilé med vattenkrasse och färskä pären.

Någonstans i den här trakten börjar det vilda, karga Finistère med klippiga halvöar och sensationella havsskådespel. Och visst är kustpartierna makalösa, men en av de mest minnesvärda attraktionerna här omkring är faktiskt landsbygden en bit innanför. Den allmänna skyltningen är väl inte helt klanderfri, men vad gör det när du i stället ur tomta intet utlovas cidres fermiers – gårdstillverkad cider – eller hemgjord far breton, en lokal specialitet med drag av crème caramel, smaksatt med torkade plommon och rom? Jag stannar till där andan faller på och njuter i varje cell.

Quimper, drygt tre mil från Pont-Aven och huvudstad i Finistère, är så långt västerut jag tar mig. Den var tidigare huvudstad i hertigdömet, sedermera kungariket Cornouailles – Cornwall på engelska – och är den äldsta och en av de allra vackraste städerna i Bretagne. Dess fajanstradition – alltså poröst lergods överdraget med tennglasyr – från 1690-talet och framåt är helt oemotståndlig. Men Cornwall ligger väl inte i Frankrike? Nej, men de keltiska folken tog med sig både legender och ortsnamn allteftersom de flyttade på sig. Därför finns det flera Brocéliande, flera Cornouailles/ Cornwall, och inte minst både ett Storbritannien och ett ”Lill-Britannien”, mer känt som Bretagne!

Och ja, de vykortssöta medeltidsstäderna med korsvirkeshus och kullerstensgränder är verkligen många i Bretagne. Men den kanske sötaste av dem alla är lilla Dinan vid floden Rance, bebodd sedan 800-talet, på initiativ av hertigen Nominoe. Dinan har fått utmärkelsen Ville d'art et d'histoire, ett slags kulturarvsmärkning för sina drygt 400 k-märkta anglo-bretoniska byggnader med torn, tinnar och tydlig Tudor-estetik. Vissa hus är faktiskt från 1200-talet, liksom stadsmuren som omgärdar staden. Jag kliver upp i klocktornet Tour de l'Horloge från 1498 och får en skönhetschock, särskilt inför lilla Rue du Jerzual med sin bebyggelse från tidig renässans, och Château de Dinan, en gång hemvist för hertigarna av Bretagne. Ljuvliga hantverksbutiker och delikatessbodas utforskas med tillbörlig entusiasm, och jag gör mitt bästa för att somna den kvällen, trots gladlynt säckpipemusik från grannhusets livliga Fest-Noz – folkdräktsparty à la bretonne.

Måttligt utvilad siktar jag norrut under förmiddagen mot den berömda Smaragdkusten – Bretagnes riviera med de klassiska badorterna Dinard och Saint-Malo. Området blev fashionabelt under senare delen av 1800-talet, mycket tack vare förmögna engelsmän och amerikaner som slog sig ner här – en trend som inte minst kasinot, yachtklubbarna, de klassiska blåvitrandiga strandtälten och de majestätiska belle époque-villorna vittnar om.

Här huserar jag på eleganta Hôtel Castelbrac med spektakulär utsikt över bukten mot Saint-Malo. Jag har turen att bo under samma tak som en av de bästa restaurangerna i Bretagne, den Michelinprisade Le Pourquoï Pas, med stjärnkocken Julien Hennotte vid grytorna. Men det blir en senare fråga. Först av allt: till stranden! Jag väljer vidsträckta Plage de l'Écluse, hyr ett strandtält och kör ner fötterna i sanden, som är alldeles ljummen. Just här målade Picasso två av sina viktigaste målningar: ”Två springande kvinnor på stranden” och ”Baderskor på stranden” för hundra år sedan, sommaren 1922.

Efter middagen drar jag på mig en luftig klänning och sandaler och beger mig söderut längs den palmflankerade >>

Kajaker finns att hyra i de flesta städer och byar i Bretagne under sommaren. En tur nerför floden Oust ger bra utsikt över den imponerande borgen i Josselin.

Klassiska blåvitrandiga badtält på stranden Plage de l'Écluse i Dinan.

Pierre Duchesne eller Per al Leal är druid – keltisk präst.

”Han är en av Bretagnes mest ansedda druider. Hans trädgård är full av träd, som vart och ett bär på en historia och en alldeles särskild betydelse”

Promenad du Clair de Lune – månskenspromenaden – med utsikt över Prieurébukten. Kameliana blommor, liksom mimosa. Och det doftar lyckan.

Färjan till Saint-Malo går var tionde minut. Det är oneligen svårt att lämna ljuvliga Dinard, men goda vänner väntar mig under eftermiddagen och jag passar på att köpa med mig hantverkskärnat smör från legendariska Maison du Beurre Bordier i Saint-Malo. En välgörande marin ansiktsbehandling känns också given, här i thalassoterapiens högborg. Ungefär lika snygg som en ångkokt räka efter min behandling kör jag upp Céline-brillorna över näsroten och rattar vidare på kustväg D201 mot ostronparadiset Cancale på nordöstra spetsen av Bretagnes kust.

Vid första anblicken är Cancale inget mer än en liten fiskeby i Saint-Michel-bukten. Men fram till 1600-talet var det en av Frankrikes viktigaste handelsstäder. Skaldjur har fiskats här sedan romartiden. I dag är stället mest känt som världens oomtvistade ostronmetropol, en kultur som tog fart så sent som på 1800-talet. Frekvens och utbud gör att priserna hålls osannolikt låga – gigantiska, nyplockade ostron av absolut högsta kvalitet kostar från cirka 75 kronor dussinet. För en tia extra får man dem öppnade och serverade på tallrik med en skvätt citron över för en avslappnad picknick på stranden. För den som föredrar att slå sig ner under mer ordnade former ligger de bästa skaldjursrestaurangerna i Cancale nära hamnen La Houle. Jag köper med mig ett gäng ostron och hoppar in i bilen i riktning Plerguer, två mil rakt söderut.

Det var hit som jag kom för tjugo år sedan. Min kompis

Emmanuelle tog emot mig hos sin pappa Pierre, som är druid eller keltisk schaman. Deras hus utanför Plerguer heter Sous la Haye – ”under bersån”, en keltisk skyddsmur – och kom till genom en uppenbarelse som Pierre fick 1986. Han lämnade livet som framgångsrik byggnadsingenjör i Paris och byggde sitt hem runt en ek i Bretagne. I dag är Pierre Duchesne eller Per al Leal – hans keltiska namn – en av Bretagnes mest ansedda druider. Hans trädgård är full av träd, som vart och ett bär på en historia och en alldeles särskild betydelse. Det kommer ett rådjur varje morgon, exakt vid samma tid, till samma plats och tittar in genom samma fönster. Pierre förrättar keltiska vigslar och föreläser om naturens inneboende krafter:

– Som druid är man en själens barnmorska, förklarar han. Det handlar om att väcka en medvetenhet kring det som finns inom och runtom oss.

Jag sover under bar himmel, eller ett välsignat tak av stjärnor, som Pierre säger. Och nästa morgon köper vi frukostbröd i det lilla hantverksbageriet Au Vieux Dol i närbelägna Dol-de-Bretagne. Här handlade vi för tjugo år sen också. De har bytt ägare sedan dess, men brödet är fortfarande himmelskt. Vår plan för dagen är en utflykt till Mont-Saint-Michel, det smått surrealistiska klosterberget från 700-talet som kommit att bli ett av Frankrikes mest besökta turistmål. Tidvattnet är det mest extrema i Europa just här, och den mindre påläste överrumplas lätt av en flod av fullständigt bibliska proportioner som tar över bukten på en kvart.

Men Mont-Saint-Michel ligger i Normandie. Så det tar vi en annan gång. ♦

SE & GÖRA

LE SENTIER DES DOUANIERS

1. Vandring längs kusten

Den över 200 mil långa vandringsleden som omgärdar Bretagnes tre kustresor anlades 1791, mitt under brinnande revolution. Sedan 1968 är Le Sentier des Douaniers, eller GR 34, enbart friluftsled och går från Mont-Saint-Michel i norr via Finistère i väster till Saint-Nazaire i söder.

brittanytourism.com/matching-what-i-want/hikes-in-brittany/gr-34-the-customs-officers-path

BROCÉLIANDE

2. Kung Arturs skog

En av de mest mytomspunna platserna i Frankrike är Brocéliande med en otrolig artrikedom av både djur och växter. Låt dig guidas av en keltisk druid till den bubblande källan Barenton eller ströva runt planlöst.

brittanytourism.com/destinations/the-10-destinations/destination-broceliande/the-forest-of-broceliande

LES THERMES MARINS DE SAINT-MALO

3. Klassisk badort

Thalassoterapi är en av Bretagnes största attraktioner, med centrum i Saint-Malo. Havsgyttja, alginpackning, sandpeeling och fytoplanktonbehandling är några av de hälsofrämjande höjdpunkterna.

Grande Plage du Sillon, Saint-Malo
thalasso-saintmalo.com/en

ÄTA & DRICKA

CRÉPERIE DU VIEUX PORT

4. Bästa pannkakorna

I Frankrike kallas matigare pannkakor för galette, och görs på bovetemjöl. Endast söta pannkakor på vetemjöl kallas crêpes. Det här lilla stället gör inte mycket väsen av sig, men vi som vet är helt eniga: stället är magiskt!

42-44 Rue Surcouf, Quiberon

creperieduvieuxport.fr

FISKMARKNADEN I CANCALE

5. Nyplockade ostron

Den lilla fiskebyn Cancale mellan Saint-Malo och Mont-Saint-Michel räknas som världens epicentrum för ostronplockning. Kostar från cirka 75 kronor dussinet, men för en tia extra får du dem öppnade och serverade på tallrik för omedelbar avnjutning på stranden, gärna med en chablis blanc till. Ostronmarknaden har öppet alla dagar i veckan året runt från 9.00 till 17.30.

Rue des Parcs - Le Port, Cancale

marcheauxhuitres-cancale.com/en

Bretonska mördegskakor – palets bretons – bakas på nykärnat smör med havssalt.

ROSMADÉC LE MOULIN

6. Gauguins älsklingsby

I ljuvliga lilla Pont-Aven höll Paul Gauguin ofta till under sina impressionistiska år. I anslutning till den lilla bykvarnen ligger i dag en hyllad Michelinrestaurang.

Venelle de Rosmadec, Pont-Aven

rosmadec.com/en/home

BO BRA

MANOIR DE LA DUBE

7. Romantisk b&b

Originell herrgårdsmiljö från 1600-talet som andas kuriosakabinett, brittisk pub och bretonsk jaktstuga. Paradisisk trädgård med naturpool. Generös frukost med nygräddade crêpes! Dubbelrum från 1700 kronor.

La Dubé, Paimpont

manoir-de-la-dube-paimpont.booked.net

CASTELBRAC

8. Utsikt över Saint-Malo

Brittiske lord Hamilton köpte den här uppseendeväckande byggnaden i slutet av 1800-talet. Castelbracs Michelinrestaurang Le Pourquoi Pas klassas som en av de bästa i Bretagne. Dubbelrum från 3 400 kronor.

17 Avenue George V, Dinard

castelbrac.com

RESFAKTA

Res hit: Flyg från Stockholm, Göteborg eller Köpenhamn via London till Rennes.

Bästa tiden: Sommar och tidig höst.

Tidsskillnad: Ingen.

Språk: Franska, de flesta förstår engelska.

Valuta: Euro (EUR).

Prisnivå: Billigare än i Sverige, Frankrike har 68 på Forex semesterindex (Sverige 100).

Ta dig runt: Med bil, cykel eller till fots. Avstånden är oftast korta, och varken tåg- eller bussförbindelser är särskilt välutvecklade i den här delen av Frankrike.

Bra att veta: Vägarna är väldigt bra, skyltningen – särskilt på landsbygden – lite mindre tydlig. På hotell beräknar man ofta pris utifrån två personer per natt, inte en. **Läs mer:** brittanytourism.com